

T A R İ H
VESİKALARI

Sayı: 4

Birincikânun 1941

Cilt: I

KÜRE BAKIR MADENİNE DAİR VESİKALAR

Küre-i nühas, Bizans, Selçuk ve Osmanlı imparatorlukları devirlerinde zengin bakır madenlerinin mevcudiyetiyle tanınmış bir yerdir. Bu maden, Osmanlı imparatorluğunun son devirlerine kadar işletilmiş ve memleketin bakır ihtiyacının mühim bir kısmı, buradan temin edilmiştir.

Küre-i nühas, Osmanlı imparatorluğunun devamı müddetince, mülkî teşkilât itibariyle, Kastamonu sancak veya vilâyetine bağlı kalmış, Cumhuriyet hükûmeti devrinde de bu bağlılığı muhafaza etmiş olan ve bugün kaza halinde bulunan bir yerdir. Osmanlı imparatorluğu. Küredeki bakır madenine büyük bir ehemmiyet atfetmiş ve onun işletilmesi, istihsalinin artırılması hususuna her devirde yakın bir alâka göstermiştir.

Uzun seneler, Kastamonu sancağı dahilindeki mukataattan bulunan bu maden hakkında, halen Kastamonu adliyesinde muhafaza edilmekte olan şer'î mahkeme sicillerinde pek çok vesika vardır. Neşretmekte olduğumuz 12 vesika da, bu siciller arasından istinsah olunmuştur [1]. Vesikalar, ayrı ayrı sicillerden çıkarılmıştır; ve her vesikanın altındaki tarih, aynı zamanda o seneye ait olan sicillin tarihidir. Meselâ 1169 (H) senesine ait olan vesika, mevcut 1169 (H) yılına ait sicilde bulunmaktadır.

Vesikalar şunlardan bâhistir:

- 1 — Her türlü tekâlif-i şakkadan berf olan Küre maden amelesine devlet memurlarının müdahalede bulunmamaları hakkında bir emir.
- 2 — Küre madeninin 1084 [2] senesi iltizam beratı.
- 3 — Kastamonu şer'îye mahkemesinde yapılmış bir takrir.
- 4 — 1134 [3] senesinde madenin emaneten Kastamonu mütesellimi tarafından zabtına dair emir.
- 5 — Maden amelesinin serbestiyet fermanı.
- 6 — Kastamonu kalesi neferlerinin madende istihdam olunan üsera muhafazasından affedilmeleri hususuna dair emir.

[1] Kastamonudaki bu siciller üzerinde daimî surette çalışmakta olduğumuzdan, ileride, Küre bakır madeni hakkındaki bütün vesikalari toplu olarak neşredebceğimizi ümit ediyoruz.

[2] 1674

[3] 1722

- 7 — Madendeki esirlerin muhafazasına dair emir.
- 8 — Maden amesiyle maden emininin münasebetlerine dair emir.
- 9 — Maden işlerine, eminlerinden gayri kimşelerin müdahale etmelerine dair emir.
- 10 — Madenin Kastamonu mütesellimine emaneten verildiği hakkında emir.
- 11 — Madenin Kastamonu Şer'îye mahkemesince rü'yet olunan muhasebe ilâmı.
- 12 — Madenden Kastamonudaki bakırcı esnafına bedeli mukabilinde satılacak bakırlar hakkında ne suretle muamele yapılacağına dair emir.

Talât Mümtaz YAMAN

1) Küre-i mamure ve Azdavay Kadılarına :

Badelelka:

Küre-i nühas madeni mukataası Emîni olan Mansur zîyde kadruhu ordu-yı humayunuma arz-ı hal edüp Kastamonu'da vaki Ma'din-i nühasa bağlı Küre-i mamure ve Azdavay Kadılıklarında maâdin reayası kadimî maden hizmeti mukabelesinde tekâlif-i şakkadan beri olup minküllilvücuh serbest olup minba'd mîr-i mîran âdemleri ve mütesellim ve subaşları dahl ü taarruz eylemiye'ler deyu müteaddit evamir-i şerife verilmişken hâlâ mîr-i mîran âdemleri ve mütesellim ve subaşları vesair ehl-i örf tâifesi (bir kelime okunamamıştır) müdahale ve rencideden hâli değıllerdir deyu bildirip men'i babında emr-i şerîfim verilmeğı reca eylediğı ecilden hazine-i âmiremde mahfuz olan defterlere nazar olundukta Küre-i mamure ve Azdavay Kadılıklarında vaki madene bağlı reayâ kadimî madin-i nühas kârhanesine lâzımgelen odunu ve tahta ve kömür hizmetine muayyen olmakla mefruzülkalem ve maktuulkadem serbest olup minba'd Sancak Beyi ve Beylerbeyi ve subaşları ve hurda mukataası eminleri taraflarından dahl ü taarruz eylemeyüp arpa (bir kelime okunamamıştır ve zahîrebaha ve dem ve diyet ve subaşlık ve âhar tarikle (defter yırtılmış olduğundan okunamamıştır) iltizamında mastur olmağın imdi kanun ve deftere muhalif rencide olunmıya deyu fermanım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkta bu bâbda sâdir olan emir üzere amel edüp dahi Küre-i mamure reayası kadimden madin-i nühas hizmetlerinde oldukları mukabelede minküllilvücûh serbest olup âharın medhali ve alâkası olmamakla minba'd mezbur mîr-i mîran âdemlerine ve subaşlarına ve mütesellim ve sair ehl-i örf tâifesine hilâf-ı şer' u kanun ve mugayir-i defter ve Emr-i

humayun olvehile maden reayasını rencide ve remide ettirmeyüp husus-ı mezbur için tekrar şikâyet olunma.....

10 rebülevvel 1082 (17 temmuz 1691)

2) Berat :

Kastamonu sancağında vaki Küre-i mamurede madin-i nühas nezareti bin seksen dört muharremi guresinden[1] seneimezbure zilhiccesi nihayetine [2] değin deruhte olunmak üzere sene-i sabıkada madin-i mezbur nâzırı olan kıdvet-ül-emâcidü vel'a'yân Mansur zîde mecduhu Dîvan-ı humayunuma gelüp arz-i hal edüp veçh-i meşrû' üzere madin-i mezbur sene-isabika mucebince kenduye deruhde olunmak babında inayet rica eylemeğin hazine-i âmirem defterleri mucebince madin-i mezburun gayr ez mesarif senede dört bin beşyüz batman nühas iltizamı olduğu derkenar ve ilâm olundukta minval-i-meşruh üzere mumailyh zîde mecduhuya deruhde olunmak fermanım olmağın hakkında mezid-i inayet-i padişahanem vücude getürüp tarih-i mezburdan zabt için bu berat-ı humayun-ı saadet makrunumu verdim ve buyurdum ki (bir kelime okunamamıştır) varup zikrolunan madin-i mezburu sene-i mezbure muharremi guresinden bu sene tamamına değin berveçh-i iltizam zabt ve tasarruf edüp madin-i mezburu huddamlarının ve in'amhân ve duagûy ve abkeşan ve hâkkeşan ve kâtiban ve aşçıyan ve mesarif-i sairesini kendü malından görüp ve harç ve sarf edüp minba'd mirfiye mahsup olunmayup taahhüt ve iltizam eylediği bir senede dört bin beşyüz batman safi nühas kanun-ı kadim üzere vakt ü zamaniyle sefinelere tahmil edüp enderun-ı humayunumda bağçe-i hâsta olan enbar-ı âmirreme irsal ve dahil-i hazine eylemekte bezl-i makdur eyliye ve Küre-i mamure ve Azdavay kazalarının reayâsı kadimden madin-i nühas kârhanesine lâzım olan odun hizmetine muayyen olmakla mefruzkalem ve maktuulkadem serbest olup minba'd Sancak Beyleri ve Beylerbeyiler ve subaşıları ve hurda mukataası eminleri tarafından dahl u taarruz olunmayup arpa (bir kelime okunamadı) ve zahîre ve dem ve diyet ve subaşılık ve âhar veçhile müdahale ve muarazâ eylemiyeler ve ettirilmeye ve emin ve nâzır olan mumailyhin şükr ü şikâyeti ve arz ü cevabı mesmû' olup huddam ve küttâbı dilediği kimesneleri istihdam edüp şer' ü kanuna muvafık şurut ve kuyut ile zabt ve tasarruf edüp sene i âharda bitemam muhasebesini görüp kat'-ı alâka eyliye şöyle bileler alâmet-i şerîfeme itimat kılalar.

23 zilhicce 1083 (11 nisan 1673)

Bimakamı Edirne

[1,2] 18 nisan 1673—6 nisan 1674

3) Takrir:

Hâlen Liva-i Kastamonu mütesellimi olan fahrülemasili vel'akran makbulsudûri vel'erkân Ali Ağa tarafından husus-ı âtiyülbeyanı ikrara vekil olup bima huve nehcüssübut vekâleti sabit olan Şaban Bey meclis-i şer'-i hatir-i lâzımüttevkirde bilfiil Küretünnühas Emîni olan fahrülemasili vel'akran Mehmed Ağa müvacehesinde bilvekâle ikrar ve takrir-i kelâm edüp bundan akdem mumaileyh Mehmed Ağa Küretünnühas ve Azdavay ve İnebolu kazalarının kara arpasını müşarünileyh Ali Ağadan bin beşyüz kıt'a esedî kuruşa deruhte ve iltizam etmişti. Hâlen meblağ-ı mezbur bin beşyüz esedî kuruş mukabelesinde müvekkilim müşarünileyh Ali Ağa beher batmanı altışar kuruşa olmak üzere iki yüz elli batman bakır mumaileyh Mehmed Ağa yedinden ahz ve kabz edüp minval-i muharrer üzere deruhde ve iltizam olunan meblağ-ı mezbur bin beşyüz kuruştan bir akça ve bir habbe kalmadı dedi dedikte mukarrir-i mezbur Şaban Beyin veçh-i meşruh üzere cari ve sâdir olan kelâmını elmukirrunleh-ül-merkum Mehmed Ağa bilmuvacehe tahkik ve bilmüşafehe tasdik etmeğin mâvaka' kayd şüd.

3 cümaziyelâhir 1086 (25 ağustos 1675)

4) Kastamonu Kadısına ve mütesellimine :

Badelelkab

Kastamonu sancağında vaki Küre-i nuhas meadin-i mukataasının mak-tû-i kadîmi yedi bin kıyye nühas olup lâkin meadin-i mezburun cevheri kadîm üzere olmadığından senedenberi iltizam ile kimesne talibi olmakla bin yüz otuz üç senesi receb-i şerifi guresinde [1] berveçh-i emanet zabteylemek üzere İsmail nam kimesneye tefviz olunmuştu. Hâlen senesi tekmi'l olup henüz bir kıyye nühas gönderüp teslim-i tophane eylemekle sene-i mezbure hasılı ne mikdara baliğ olmuştur, mahallinde tafahhus ve defteri getirmek üzere bundan akdem gönderilen mübaşirin getirdiği muhzar kadı defteri mucebince küreciyan hissesinden maada mirî için hâsıl olup -emin-i mezbur İsmail makbuzu olan sekiz bin otuz iki kıyye nühas olup ve mevcut cevherli otuz iki ırkası olup sene-i cedit emâneti gibi tefviz olundukta zikrolunan arekaları işledüp ne miktar nühas hâsıl olursa küreciyan hissesinden gayrı hâsıl olan nühas mirî için ahz ve kabz olunmak üzere olduğun defter-i mezburda şerh vermeğin ancak bin yüz otuz dört senesi [2] madin-i mezbur uhdesinden gelür kimesneye tefviz olunmak muktazi olup ve sen ki mütesellim-i mumaileyh zîde mücduhusun, her veçhile uhdesinden gelmeğe kadir mütesellim olmak

[1] 28 nisan 1720

[2] 1721

takribiyle sairinden ziyade işletüp ve hasılı sene-i sabıktan ziyade ve madin-i mezbura gereği gibi nizamını vermeğe iktidarın olmakla bin yüz otuz dört senesi receb-i şerifi guresinde [1] maden-i mezburu berveçh-i emanet zapteylemek üzere sana tefviz ve sipariş olmağın madin-i mezburda olan mirî üserayı ve sair madin-i mezbura müteallik alât ve mühimmatı marifet-i şer' ile ve madin kethüdası ve kâtibi ve cümle marifetleriyle tahrir-i defter ve ahz ü kabz eyleyüp küreciyan tâifesinin kadimden olan esirlerini vaz' ve esirleri olmıyan küreciyan tayfasına dahi esir tedarük ettirip esir tedarüğü mümkün olmadığı halde hizmet eylemeğe kadir rençber tutturup ve mirî üserayı dahi maden hizmetinde istihdam ve gerek esirleri ve madencileri ve küreciyanın esirleri ve esirleri olmıyan esir tedarük ve yahut rençber tutturup madin-i mezburu veçh-i meşruh üzere gereği gibi imal ve işletüp ve nizamını verüp ve bir senede hâsıl olan bakırı ve bakırdan maada kükürt ve kara boya ve tayyarat ve sairinden hâsıl ne miktar olursa marifet-i şer' ile ve madin kethüdası ve sair huddamı marifetleriyle tahrir-i defter ve bir nühasın ketm u ihfa olunmâmak şartıyla sadakat ve istikamet ile zabt ü tahrir ve ahz ü kabz edüp küreciyan ve rençberan hissesinden mâada mirî için hâsıl olan nühasın aynı Tophane-i âmiremde dökülecek toplar için senesi içinde âsitane-i saadetime irsal ve Tophane-i âmireme teslim ettirip ve senesi ahirinde hasılının defteri irsal ve hesabını görüp ibra-i zimmet eylesin ve emin-i sabık zamanında mevcut olan arekaları dahi işletüp küreciyan hissesinden gayri mirî için hâsıl olan nühasın aynı Tophanede ahz ü kabz ve tahrir-i defter ve aynı nühası başka asitane-i saadete irsal ve isal ve teslim-i Tophane-i âmirem ettirüp ve emin-i sabık-ı mezbur İsmail ve dahi mukaddem emin olup emaneten zabt edenlerin her sene hâsılları ne miktar olmuş ise gerek akça ve gerek aynı bakırdır gereği gibi takdir ve ihtimam ile marifet-i şer' ile ve cümle marifetleriyle teftiş ve tefahhus olunup sene besene hâsıllarını sıhhati ve hakikati üzere başka başka tahrir-i defter olunup iktıza eden zimmetleri tahsil olunmak üzere bir gün mukaddem defteri isal ve irsal ve madin-i mezburu bin yüz otuz dört senesi receb-i şerifi guresinde[2] berveçh-i emanet şurut-ı merkum üzere zabt ü rabt edüp gereği gibi i'mal ve taraf-ı âhardan dahl ü taarruz edilmeye deyu ferman-ı âlişanım sâdır olmuştur. Buyurdum ki...

10 şaban 1134 (26 mayıs 1722)

[1,2] 17 nisan 1722

5) Küre kazası raayasının serbestiyet fermanı

Küre ve Azdavay Kadılarına :

Badelelkap

Kastamonuda vaki Küretünnühas hizmetine memur madenci reayası Dıvan-ı Humayunuma arz-i hal sunup üzerlerine edası lâzımgelen nüzul ve avarızı ve sair Emr-i Şerif ile vaki olan tekâlifi ve memur oldukları Küretünnühas madeni hizmetini eda eylediklerinden sonra serbest olmalarıyla âharden bir fert dahl ü taarruz olunmak icap etmez iken hilâf-ı Emr-i Şerif-i âlişan ehl-i örf tâifesi taraflarından tekâlif-i örfiyye ve şakka mutalebesiyle rencîde ve remîde etmeleriyle olveçhile olan cevri taaddileri men' ü ref' olunmak için Emr-i Şerif verilmek recasına istid'âyı merhamet eyledikleri ecilden Hazine-i âmirede mahfuz olan baş muhasebe defterlerine nazar olundukta Küre-i mamure ve Azdavay reayaları serbest olup Kütahya ve Kastamonu Mütessesimleri ve Mirimiran ve Miriliva vesair ehl-i örf tâifesi taraflarından devrbaha ve kaftanbaha ve kanbaha vesair behane ile maden reayası fukaralarını cevri eziyetten hâli olmamalarıyla olveçhile olan taadileri ile perakende ve perişan olmalarına bâis ve mal-i mirînin ibtaline bâdi olmalarıyla Küre-i mamure ve Azdavay Kazaları reayaları kadîmden madin-i mezburda ve ağaç hizmetine bağlı olup mefruzulkalem ve maktuulkadem minküllilvücuher serbest olmalarıyla üzerlerine beylerbeyi ve subaşılar taraflarından zahîrebaha ve devrbaha ve kanbaha ve kaftanbaha namıyla minba'd taaddi ve rencîde olunmayup cürm ü cinayet ve salb ü siyaset, voyvoda olanlar yedinde olmak üzere Emr-i Şerif verildiği derkenar olundukta derkenarı mucebince amel olunmak için Emr-i Şerif verildiği mukayyet bulunmağın yedlerinde olan atik emri getirüp tecdit reca etmeleriyle buyurdum ki.

8 şevval 1143 (17 nisan 1731)

Mahrusa-i Kostantiniyye

6) Kale neferatının madin-i humayunda istihdam olunan üsera muhafazasından afivleri için sâdır olan emirdir

Kastamonu Kadısına ve mütesellimine :

Badelelkap

Kastamonu Kadısı mevlâna Ali zîde fazluhu Dıvan-ı Humayunuma arz ve kale neferatı arz-i hal eylemeleriyle mezburlar kal'a-i mezburda memur

oldukları hizmetlerinde kemal-i ihtimam ile kıyamda iken muanven Mehmet Kethüda zamanında Küre-i nühas madeni hizmetinde imal ve istihdam için gönderilen mirî üsarayı hıfz ü hirâset eylemek üzere memur olup memuriyetlerine binaen kal'a hizmetlerini terketmeleriyle hallerine za'f târi olduğundan ve mükedderülhal olduğundan başka ekser pîr ü ihtiyar ve fakîrülhal ve iyallerinin veçh-i maaşlarında muztaribülbal olduklarından mâada ümena taraflarından celb-i mal ve fukarayı taciz için zuhûr etmiş bir halde olduğundan fimaba'd madin-i mezburda istihdam ve üsara (bir kelime okunamadı) afiv ve kal'a hizmetinde ve muhafazada kıyam ve ikamet eylemeleri için ve hizmet-i merkumeden afivleri için bundan akdem Emr-i Şerif verilmişken ümena taraflarından beher sene Rûz-ı Hızırdan Rûz-ı Kasıma değin hizmet bedeli namiyle zulmen neferat-ı merkumeden ziyade akçaların alup ahvalleri dîgergün ve perakende ve perişan ve mükedderülhal olmalarına bais ve bâdi oldukların bildirüp men' ü ref' olunmak babında istid'a-yı merhamet eylediklerin sen ki mevlâna-yı mumalileyhsin ilâm eyledüğün ecilden Hazine-i âmirende mahfuz olan baş muhasebe defterlerine nazar olundukta Küre-i nühas madenin nizamı verilinceye değin hıfz ü hirasete mühtaç olmakla mart iptidasından Rûz-ı Kasıma gelince Kastamonu kal'ası neferatı zindan kapısında ve mağara önünde zindan ve mağaraya gönderüp ve götürmede kemal-i dikkat ve silâh ve pusatlariyle mühkem muhafaza ve müharese ve itmam-ı hizmet eylemeleri için ve ancak mirî üsarâyı muhafaza için lâkin mirî üsarâyı Asitane-i saadete götürülmek üzere bundan akdem Emr-i Şerif isdar ve irsal olunmakla fimaba'd muhafazaya mühtaç olmakla mirî üsarâ bu tarafa gelmekle neferat-ı mezbur muhafazadan afiv ve varup Kastamonu muhafazasında kıyam ve ikamet eylemeleri için bin yüz otuz üç senesi tarihiyle [1] Emr-i Şerif verildiği derkenar olmağın imdi hilâf-ı Şer' ü kanun ve mugayir-i emr ü defter taaddileri men' ü ref' olunmak bâbında ferman-ı âlîşanım sâdir olmuştur; buyurdum ki..

3 muharrem 1144 (8 temmuz 1731)

Bimakam-i Mahrûsat-il-Kostantiniyye

7) Küre madenindeki üseranın muhafazası hakkında

Kastamonu ve Küre Kadılarına, Kastamonu Müttesellimine :

Badelelkap

Kastamonu sancağında vaki Küre-i nühas mukataası mağaralarında imâl ve istihdam olunan üsarânın hıfz ü hiraseti için matekaddemden beru

[1] 1 receb 1132=28 nisan 1720

Kastamonu kal'ası müstahfizat-ı neferatı tayîn ve memur olagelmışler iken üsâra-yı mesfurların hıfz ü hirasetlerini bir takrip ile kendülerinden men' ü def' ettirip zabt u hıfzı bir veçhile kabil olmayup firar etmeleriyle madin-i mezburun mirî üsârasın gereği gibi hıfz ü hirasetine tayîn ve muhalefet ve inat ettirilmemek recasına madin-i mezbur Emîni istid'a-i inayet etmekle Hazine-i Âmi emde mahfuz olan baş muhasebe defterlerine nazar olundukta Küre-i nuhas madeni hizmetinde imal olunan mirî üsârâyı götürüp ve götürmede kemâl-i dikkat ve silâh ve pusatları ile muhkem muhafaza ve müharese eyleyüp iyazen billâhi taalâ ihmal ve tekâsülleri hasebiyle mirî üsâradan bir ferdi firar ve gaip eylemek ihtimai olursa bahaları kendülerinden tazmin olunduktan sonra Timarları dahi âhara verilmesini mukarrer bilüp ona göre basiret üzere hareket ve memur oldukları emr-i muhafazada mevcut ettirilmek için Emr-i Şerif verildiği badehu mezbur hizmette olan mirî üsâra Âsitane-i saadetime nakil ve Tersane-i Âmireme teslim ettirilmek fermanım olmağın hizmet-i muhafazadan afivleri için Emr-i Şerif verildiği derkenar ve neferat-ı mezburun muhafazadan gayri bir hizmetleri olmayup bunu dahi muhafaza eylemekten nükûl eyledikleri surette timarları ref' olunmak üzere gelmeğın fimaba'd gereği gibi madeni cümlesi hıfz ü hiraset eylemeleri için tayîn ve memur olmaları ile bizim afvimize Emrimiz vardır deyu birveçhile mümanaat ettirilmeyüp cümleten muhafaza eyleyüp muhalefet edenlerin Timarları refi' ve Havass-ı Humayunum tashih için arz ve ilâm olunmak üzere mahalline kayıt ve vech-i meşruh üzere amel olunmak babında bin yüz otuz sekiz senesi ramazan-ı şerifinin on beşinci günü tarihiyle [1] müverrah Hüda-vendigâr-ı sabık Ammim Sultan Ahmet Han zamanında Emr-i Şerif verilüp hâlâ culûs-ı Humayun-ı meymenet makrunum vaki olduğuna binaen verilen Emr-i Şerifin tecdidi reca olunmakla imdi veçh-i meşruh üzere amel olunmak bâbında ferman-ı âlişanım sâdir olmuştur; buyurdum ki...

20 safer 1144 (24 ağustos 1731)

Bimakam-i Mahrusat-il-Kostantiniyye

8) Küre, Azdavay ve İnebolu Kadılarına ve Kastamonu Mütesseslimine :

Badelelkap

Kastamonu sancağında vaki Küre-i Nühas Kastamonu madenine merbut olan Azdavay kazası ehalileri umurumuz Kastamonuda görüleğelmıştır, bize maden emini karışmaz deyu hilâf-ı kuyudat iddiabirle hâlâ

[1] 17 mayıs 1726

madin-i mezbur Emîni olan Mehmet zîde mecduhudan mübarek rikâb-i müstetâbıma def'a def'a iştikâ eylemeleriyle Emîni tarafından hilâf-ı şer'-i şerif teaddi olundukları vakidir deyu etraf kazalardan tefahhus ve istifsar ve sıhhat ve hakikat üzere Der-i aliyeme ilâm olunmak babında bundan akdem sâdır olan Emr-i âlişanım ile Der-i saadetimden hassaten mübaşir tayîn olunan Dergâh-ı Âli gediklülerinden mumaileyh Hacı Süleyman zîde mecduhu ile mahalline vürut ve Emr-i Şerîfimin mazmununu her Kazanın ahalisine ilân ve iş'ar ve bermantuk-ı Emr-i âlişan keyfiyeti istifsar eyledikte Emin-i mumaileyhten cümle ahali razı ve hoşnut olup hilâf-ı şer' kimesneye dahl ü taadisi müşahede olunmayup ancak Azdavay Kazası ahalesinin hakkında olan iştikâları içlerinde şakavetle mevsuf ve şirret ile melûf bazı müfsitler önlere düşüp ötedenberi madin-i mezbure vergeldikleri tahta ve emvali verdirmemek daiye-i fasidesiyle bu veçhile hilâf-ı vaki iştikâyâ ictisar işgvalarına mübtenidir, bu makule müfsitlerin hilâf-ı vaki ve duruğ-ı mahz olan inha ve istid'aları isga olunmak lâzımgelirse sair kazalara dahi sâri ve madin-i mezkûrun idaresine halel tari ve nizamı müşevveş ve muhil ve belki külliyyen muzmahil ve muattal olacağı muhakkaktır deyu alelûmum ihbar ve inba eyledikleri Küre-i nühas ve Devrekâni ve Hoşalay ve Kastamonu kadıları ve mübaşir-i mumaileyh başka başka ilâm ve Küre-i nühas ahali dahi mahzarlarında tahrir ve filhakika Emin-i mumaileyhin hakkında eyledikleri teşekki kizb-i sarîh ve iddiaları tezvîr-i mahz olup cümle ahali mumaileyhin etvar ve gerdarından râzi ve şakir olduklarını Kastamonu mütesellimi dahi memhur kaimesinde tastir etmekle mübaşir-i mumaileyhin âdemisi yediyle vurut eden evrak-ı mezkûrenin hulâsa-i mefhumu takrir ile mübarek atebe-i ulya-yı mülûkâneme arz ve takdim olundukta madin-i mezbur mi'înin mukataat-ı cesîmesinden olmakla bundan akdem kaza-i mezbur ahalisinden bu veçhile iddiaya tasaddi eylediklerinde umur-ı madinî halelden sıyanet ve ahaliye gadirden himayet veçhiyle tesviye ve tatmini mutazammîn batelhîs Emr-i âlişanım sâdır olmakla bu def'a dahi görülüp mukaddem verilen nizam düsturülamel tutulup hilâfına hareket olunmamak bâbında iktızası üzere Emr-i âlişanım sudûru ferman-ı Humayunum olmakla Emr-i humayunum mucebince ferman-ı âlişanım sâdır olmağın husus ı mezbure dair kuyudat istikra ettirildikte Küre-i nühas Kastamonu madenî külliyyetli ve cesim bir mukataa olup hizmetine rabt ü tayîn olunan madenciyan reâyası mefruzülkalem ve maktuulkadem minküllilvucuh serbest olmalarıyla madin-i mezbur hizmetine tayîn olunan Küre ve Azdavay ve İnebolu kazaları reayalarına vüzera ve Mirimian ve Miriliva ve Mütesellimler ve evkaf mütevellileri vesair ehl-i orf taraflarından taarruz ve rencide ve dem-i diyet ve cürm ü cinayet vesair tekâlif ve mutâlebat ile remîde ettirilmeyüp cürm ü cinayet ve

salb ü siyaset ve zabt ü rapt ve ahz ü habs ve tedipleri vesair kâffe-i umur ve hususlarını kadimden olageldiği üzere madin-i mezkûr ümenâsı yedlerinde olup bundan akdem Emin olanlar ne minval üzere zabt ü rapt edegelmışler ise yine ol minval üzere zabt ü tasarruf eyleyüp taraf-ı âhardan vechen minelvücuha dahl ü taarruz ettirilmemek şurut-ı mer'iyeye-i kadîmesinden iduğu ve şurut-ı merkum mucebince mukaddem mufassal ve meşruh sâdır olan serbestiyet ve Emr-i Şerîfi sene-i ma-ziye receb-i şerifinde[1] tecdit olunduğu ve zikrolunan Azdavay kazası ahalilerinden sermuharrik olan Camuşçu Hacı Mustafa ve Hatip oğlu Yahya ve Davulcu oğlu Hasan ve Uzun Mehmet nam müfsitler hevâlarına tâbi kadırlardan bir takrib ile aldıkları Arz ile umur-ı madine ilka-yı ihtilâle sâi olmalarıyla fimaba'd kendü hallerinde olup ifsad-ı reayâya cesaret eylememek üzere muhkem tenbih ve tekit ve eğer mütenebbih olmazlar ise muhkem haklarından gelineceğın kendülere ifham ve memnu olmadıkları halde küreğe vaz' için isim ve resimleriyle arz ü ilâm olunmak babında malikâne mutasarrıfları istid'alarına binaen altmış altı senesinde mufassal Emr-i Âlişan verildiği ve kaza-i mezbur ahalileri madin-i mezbur Eminleri bize cebri kürek çektirir deyu mukaddema rikâb-ı humayunuma def'a def'a iştikâ eylemeleriyle kaza-i mezburun on iki adet kurası hane avarızları mukabilî madin-i merkuma tahta vermek ve bedeli nüzul hanelerinin malını taraf-ı mirîden cem'ine memura eda eylemek üzere mevkufat defterlerinde mukayyet ve mastur ve kura-i mezbureden maadâ mevkufatta kaydı bulunmıyan karyelerin dahi reayâları dahi sopacılık ve kürecilik ve taş kırıcılık ve zemberekçilik ve tahtacılık misillü hıdmat-ı madine merbutiyet ile hizmetkârane göre deyu Defter-i Hakânîde musarrâh ve mezkûr olup eğerçi küreçiler için ümena istid'alarıyla madenlerde tevarîh-i muhtelifle ile müteaddit evamir-i şerife verilmiş olup lâkin kuyudat-ı atıkında küreciliklerine dair bir kayıt olmamağın Hatt-ı Humayun suduruna binaen sadır olan ferman-ı âlişanın mucebince mevkufatta mukayyed olan kura ahalileri tahtaların kemafilevvel maden Eminine ve menzillerin dahi mirîye eda ve maadâ karyeler dahi ber mantuk-ı Defter-i Hakanî sopacılık ve kürecilik ve taş kırıcılık ve zemberekçilik ve tahtacılık misillü maden hıdmatını tediye ve rü'yet eylediklerinden sonra ledeliktüze kürekçi amelesini maden Eminleri rızasıyla talip olanlardan ücret ile kendüleri tedarük ve istıcar ve istihdam birle madeni idare ve imal edüp kaza-i mezbur reayâsına meccanen kürekçidir deyu cebir ve kerh olunmamak için sene-i ma-ziye rebiülevvelinde[2] tafsil üzere Emr-i Şerîfim verildiği baş muhasebeden ihrac ettirilmekle kaza-i mezkûr ehalileri mukaddema bu veçhile mikdarınca

[1] nisan 1755

[2] Kânunuevvel 1754 sonları veya kânunusani 1755 başları.

ruy-ı müsaade gördüklerinde zikrolunan Emr-i Şerifi senet ittihaz ile fima-ba'd bizlerde maden eminlerinin alâkası yoktur deyu tarih-i mezburdan beru üç senelik tahtaların vermediklerine binaen tahsiliçün bundan akdem bir iki def'a ümena istid'asiyle Emr-i Âlişan sâdır olmuşken yine inadlarında ısrar ve müceddeden iradelerin ika' kasdiyle bizim umurumuz Kastamonuda görülegelmiştir, yine Kastamonu mütesellimi görsün, minb'ad Maden Emni karışmasun deyu bidergâh-ı(?) Dîvan-ı âlide dergâh-ı rikâb-ı humayunuma def'a def'a ile taaddiden hâlî olmamalarıyle bu def'a mübaşir-i mumaileyh tarafından vürud eden tahrirat-ı merkume müeddasına ve mefahim kuyudatına nazaran iştikâ ve iddiaları hilâf-ı vâki ve mugayir-i kuyudat olduğu ve Kastamonunun kaza-i mezburda kat'a alâkası olmayup ezkadîm madin-i mezbura merbut idüğü malûm oldukta şerefriiz-i sudûr olan emr-i humayunum ve sâdır olan fermân-ı âlişanım mücebince mukaddema sâdır olan evamir-i aliyeme mutatları üzere avarızları mukabili madin-i mezkûre veregeldikleri tahtaların vesair emvali miriyelerin maden ümenasına ve miriye güzêstesiyile maan kemafilevvel eda ve bermüceb-i Defter-i Hakanî memur oldukları sopacılık ve kürecilik ve taş kırıcılık ve zemberekçilik hidematını dahi rü'yet eylediklerinden sonra nizam-ı madine hâlel gelmemek için ledeliktıza kürekçi amelesini Maden Eminleri rizasiyle talib olanlardan ücret ile kendileri tedarük ve istihdam ve umur-ı madini idare eylemek şartiyle ümena taraflarından meccanen kürekçilik deyu taaddi olunmamak ve cürm ü cinayet ve salb ü siyaset ve ahz ü habs ve te'dibleri vesair kâffe-i umurları hasbelkuyudat mülhak oldukların madin-i mezkûr ümenası taraflarından serbestiyet üzere kemafilevvel rü'yet olunup biz Kastamonuya mülhakız deyu hilâf-ı kuyudat bivech münazaa ettirilmemek, lâkin mezburlar dahi minba'd bu vechile mugayir-i kuyudat iddia ile gayr-i vâki iştikâ ve tezvîr-i davaya tasaddi birle ya rikâb-ı humayuna veya Dîvan-ı Âliye def' ü ref' ettirirler ise arz ve arz-i halleri üzerine işbu Emr-i Şerifim derkenar olup ibretenlligayr bilâ tevakkuf küreğe vaz' ile tedip olunacağı oltarafta cümleye ilân ve tefhim ve ba'dezin mugayir-i nizam hareket eylememeleri veçhile mübaşir-i mumaileyh marifetiyle taht-ı zabıta-ya rabt ü tevsik ve gereği gibi tesviye ve tanzim olmak üzere Emr-i Şerifim verilmek bâbında iftiharülümera velekârim bilfiil Başdefterdarım olan elhac Ahmet dame ulvuhu telhis eylemekle imdi telhis mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişanım sâdır olmuştur; buyurdum ki...

4 şaban 1169 (4 mayıs 1756)

Bimekam-i mahruse-i Kostantiniyye

9) Küre, Azdavay ve İnebolu kadılarına, Kastamonu mütesellimine:

Badelelkap

Küre-i nühas-ı Kastamonu madeni mukataası Emîni Mehmet zîde mecduhu Dîvan-ı Humayunuma Arz gönderüp Küre-i Nühas-ı Kastamonu mukataasının mâl-i senevîsi olup beher sene bervech-i ocaklık Tophane-i Âmireme teslimi mutâd ve mukayyed olan nühasın imalî ve vakt ü zamaniyle Der-i Aliyeme irsali hizmeti madene merbut olan reayânın istihdamlarına menut ve nizam-ı madinin istikrarı şurut-ı serbestî-i kadimesine riayet birle reâya-yı madenciyanın mezalim ve taaddiyattan himayet ve siyanetlerine mütevakıf ve merbut olmakla şurut-ı serbestîlerinin mugayir-i taaddi olunmak (bir kelime okunamadı) değil iken ahd-i karipte civarında vâki Kastamonu Has voyvadaları taraflarından maden kazalarına reâyalarına hilâf-ı şurut-ı serbestiyet mugayir-i kadim müdahale ve taarruz olunmakla reâyasının (bir kelime okunamadı) ve madin-i mezkûrun ihtilâl-i nizamına bâdi olmağın gerek Has-ı mezbur voyvadaları caniblerinden ve gerek taraf-ı âhardan reâya-yı madin-i mezkûrun umurlarına Eminlerinden gayri kimesne karışmayup hilâf-ı şurut itale-i dest-i taarruz edenlerin müdahaleleri men' ü ref'olunmak için Emr-i Şerîf-i âlişanım sudûru bâbında inayet recasın ilâm etmeğın madin-i mezkûrun mal olmak üzere mukayyed olan senevî on dokuz bin vukıyye nühasın vezaif olan bin vukıyyesinden mâada on sekiz bin vukıyyesi Tophane-i Âmireme ocaklık olup ve kömür nakleylemek ve elvah ve sırk ve kereste vermek ve kömürcü ve abkeşan ve mağaracı ve zemberekçi ve sair hizmetlerin rü'yet eylemek üzere hin-i tahrirde Küre ve Azdavay Kadılarına tayin olunan reâya hizmetleri mukâbili avarız-ı dîvaniyyeden muaf olduklarından gayri eyalet ve elviye mutasarrıfları ve mütesellimleri ve subaşları ve voyvodalar taraflarından ve taraf-ı âhardan saray meremmatı ve na'l ve kaftan ve zahîrebaha ve dîvan taamiyesi ve bayrak harcı ve bunun emsali tekâlif-i şakka talep olunmamak üzere mefruzulkalem ve maktuulkadem minküllilvücuh serbest olmalarıyle maden Eminleri taraflarından serbestiyet üzere zabt ü rapt ve vâki olan cürm ü cinayet ve salb ü siyaset ve sair umur ve hususları Eminlerine tefviz olunmakla veziriâzam ve mirimiran mütesellimleri ve voyvodalar ve sair ehl-i örf taraflarından minba'd taarruz olunmamak şurut-ı mer'iyesinden olduğuna binaen mugayiri müdahale edenlerin men'leri için biddefaat evamir-i şerife verildiği ve ahd-i karipte dahi mufassal meşruh bir kıt'a Emr-i Şerîf sâdir olduğu ve İnebolu kazası sekiz yüz seksen yedi kuruş mâl-i mukayyediyle kırk iki senesinden[1] Kasta-

[1] 1729

monu voyvodalığından ifraz ve Küre-i nühas mukataasına ilhak olunduğu Hazine-i Âmiremde mahfuz başmuhasebe ve maliye ahkâmı kuyudatından alettafsil derkenar olunmakla derkenarı ve şurutu mucebince bu def'a dahi Emr-i Şerifim verilmek babında bilfiil Başdefterdarım elhaç Ahmet telhis etmekle imdi telhis mucebince amel olunmak babında ferman-ı âlişanım sâdır olmuştur; buyurdum ki...

25 rebülahir 1169 (28 ikincikânun 1756)

10) Küre-i nühasın Kastamonu mütesellimine emaneten verildiği emridir

Kastamonu kadısına, Kastamonu mütesellimine ve baş muhasebeden tahririne tayin olunan elhaç İbrahime:

Badelelkap

Sen ki mütesellim-i mumaileyhsin varidat-ı mîriyeden Küretünnühas-ı Kastamonu ve mukataa-i kaza-i İnebolu ve tevabii mukataası iki yüz yirmi iki senesi martı iptidasından[1] bir sene-i kâmile zabt olunmak üzere mukayyed olan on iki bin vukıyye aynı nühas-ı hamı Darphane-i Âmireme teslim eylemek üzere yirmi iki bin beş yüz kuruş bedel-i iltizam ile sabık Kastamonu mütesellimi Halilin taahhüt ve kefaletiyle kethüdası Hüseyine deruhde olunmaktan naşi merkumun fukara-yı raiyete enva-ı zulm ü taadisi muhakkak olduğuna binaen mukataa-i mezbur sene-i merkume martı iptidasından itibar ile merkumun uhdesinden fek ve ref'olunup senin uhde-i hamiyetine ihale hususuna irade-i âliyyem taallük eylediğine binaen iki yüz yirmi iki senesi martı ibtidasından[2] senei merkume şubatı gayesine[3] değin bir sene-i kâmile bervech-i emanet zabt ü rabt Darphane-i Âmireme aynen eda ve teslimi mufâd olan on iki bin vukıyye nühası vakt ü zamaniyle bilâ kusur irsal ve teslime mübaderet ve hasılatı bedel-i iltizamından dun ve noksan olmayarak yerlu yerinden cem' ü tahsil ve peyderpey Hazine-i Âmireme irsal... ve dikkat ve müsareat olunmak şartıyla uhde-i dirayetine ihale ve tefviz kılınmış olmağla sene-i merkume martı iptidasından beru merkum Hüseyinin hasılat-ı mukataadan makbuzat ve me'huzatı ve bekaya ve zimematı mahallinde marifet-i şer' ve başmuhasebeden memur marifetiyle-zâhire ihraç ve kemal-i hakkaniyet ile mabeyin hesabı görülüp me'huzat ve makbuzatı ve bekaya ve zimematı her yerin defteriyle maan sana devir ve teslim olunarak keyfiyetin Der-i

[1,2] 12 mart 1807

[3] 11 mart 1808

saadetime tahrir ve inha olunmak üzere memuriyetini havi hassatan işbu Emr-i celîlülkadrîm isdar ve yedine ita olunmuştur. İmdi sen ki mütesellim-i mumaileyhsin, muktaza-yı memuriyetin üzere mahalline varup mukataa-i mezbureyi zabt ve mart iptidasından beru hasılat-ı mukataadan merkum Hüseyinin tahsilât ve makbuzatı ve bekaya ve zimematı her ne ise marifet-i şer' ve kâtib-i mumaileyh marifetiyle berveç-i hakkaniyet hesabı rü'yet olunup me'husat ve bekaya zimematı sana devir ve teslim olunarak keyfiyeti defteriyle maan tahrir ve inhaya müsareat ve berveç-i muharrer Darphane-i Âmireme irsal ve tesyiri lâzımgelen nühas peyderpey irsal ve teslime ve muktaza-yı sadakatin üzere mukataa-i mezburenin hasılâtı bedel-i iltizamından dun ve noksan olmıyarak Hazîne-i Âmireye tesyiriyle fukara-yı raiyetin emn ü istirahatlerini mucip bir sail ve halâtın istihsaline bigayetin ihtimam ve dikkat ve hilâf-ı Emr-i âlişanım vez' u hareketten tehaşi ve mübaadet eyliyesin ve sen ki kadı-i mumaileyhsin, sen dahi muceb-i Emr-i Şerifimle amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücanebet eyliyesin ve sen ki kâtib-i mumaileyhsin, sen dahi muktaza-i memuriyetin üzere husus-ı mezburun temşiyet ve tanzimine ihtimam ve dikkat eylemen bâbında ferman-ı âlişanım sâdir olmuştur; buyurdumki...

29 rebiülahir 1222 (6 temmuz 1807)

11) Küretünnuhas madeni muhasebe ilâmıdır.

Der-i devlet mekîne Arz-ı dai-i keminelidir ki mukataat hazinesi tarafından mazbut Kastamonu sancağı dahilinde Küre-i nühas ve Inebolu kazası mukataasının mâlinden Darphane-i Âmireye senevî aynen müretteb olan on iki bin vukıyye nühas senesi içinde Darbhane-i Âmireye tekmlen gönderilmeyüp ve ayar maddesiçün bu günlerde ziyade lüzumu olduğundan mukataa-i mezburenin senevî bedel-i iltizamı olan yirmi bir bin beş yüz kuruş vakt ü zamaniyle Darphane-i Âmireden hazinesi mezkûreye ve gayrısı liva-i mezbur mutasarıfı tarafına ita olunmak üzere mukataa-i mezkûre iki yüz kırk dört senesi martı iptidasından itibaren badezin Darphane-i Âmireden mahalline müstakil voyvoda tayiniyle idaresi lâzımgelmiş ve voyvodalık-ı mezkûr sene-i merkuma mahsuben dergâh-ı muallâ gediklülerinden saadetlu Mehmed Ârif Ağa kullarının uhdesine ihale buyurulmak bâbında irade-i aliyye taallük buyurulmuş ve nühasın sabıkından ziyade imali hususu esbabına menut icabı icra kılınmak ve sene-i merkume martı ibtidasından şubatı gayetine kadar bir sene-i kâmile zabt ü idare ve ötedenberu hasılât ve aidat ve tayyaratı ne vechile kabz olu-

nagelmış ise ol vechile ahz ü kabzolunup ziyadesine mutalebe olun-
mamak ve mukataa-i mezburenin sene-i merkume martı ibtidasından
şimdiye değin irat ve masarifinin marifet-i şer' ve Ağa-yı mumaileyhi
marifetiyle mültezimleri hazır olduğu halde hesabı rü'yet olunup def-
ter ve ilâmi canib-i Darbhane-i Âmireye irsal olunmak ve âşar-ı şer'iyye
ve rusumat-ı örfiyyesi her ne ise Ağa-yı mumaileyhe reddolunmak ve sahih
masarifati ita kılınmak babında bu abd-i dailerine ve Ağa-yı mumaileyh
kullarına hitaben şerefriz-i sahife-i sudûr buyurulan ferman-ı âlişan ve voy-
voda-i Ağa-yı mumaileyh yediyle medine-i Kastamonu mahkemesine ledel-
vûrut Emin-i sabık İdriszade Numan Ağa kulları medine-i Kastamonuya
celb ve huzur-ı şer'a ihzar olunup badelfethi velkırâe merasim-i mutavaati
ba'deleda haléf ve selef Eminler müvacehelerinde bermantuk-ı şerif-i Emr-i
âli rü'yet-i muhasebeye şurû ve mukteza-yı memuriyetimiz üzere yegân yegân
tettebbü ve tahrir olunarak sene-i merkumeye mahsuben Darphane-i Âmi-
reye ait olan on iki bin vukıyye nühas mevcudu olan nühasan badettenzil
fazlasıyla bilcümle iradatı sûbesû tedkik ve tahkik olunup mukataa-i mez-
burenin âşar-ı şer'iyye ve rusumat-ı örfiyyeye dair nesnesi olmayup ancak
sene ibtidasında ve Ruz-ı Hızır ve Ruz-ı Kasım defterlerinde ikramiyesi
olan avaidat ve tayyaratı be müceb-i defter-i mümza bir senelik iradat-ı mü-
teferrikası bilcümle on sekiz bin yedi yüz on beş kuruşa balığ olup ve
miri mahta vukubulan masarifat-ı matbah ve sarfolunan on ocak ve dağ
masarifati dahi cem'an yetmiş bin yirmi beş kuruşa iblağla hesabları
rü'yet ve mesarifat-ı mezbureden irad-ı muayyene-i mezkûre badettenzil elli
bir bin üç yüz on kuruş ve voyvoda-i sabıkın alacağı tebeyyün edüp bun-
dan böyle dahi mart ibtidasına kadar imal olunacak ocaklara havaların
müsaadesi olduğu halde beş ocaktan ve zemberekçilerden tahminen yedi
yüz elli batman beheri dokuzar kıyyeden altı bin yedi yüz elli kıyye
nühas zuhûra geleceği melhuz ise de beher mahta altışar bin kuruş me-
sarife menut olduğundan başka madin-i mezkûrun olduğu mahalde isti-
mali için elli re's estere muhtaç olmağla esteran-ı mezkûr tedarük için
külliyetlü meblağa mevkuf olmaktan naşi Emin-i lâhika bera-yı mesarifat-ı
salife altı bin kuruş mahiye ve esteran-ı mezkûre tedarükü için yirmi bin
kuruş ve salifüzzikr elli bin üçyüz on kuruş ihsan buyurulduğu halde bir
sene-i kâmilede ancak yirmi bin kıyye nühas imal olunacağı ve bu âna
kadar eslâf-ı ümenanın mecmuu mutazarrır ve iflâsen fevt olduklarını müte-
vatiren ihbar ve bu surette canib-i Darphane-i Âmireye zararı mucip ola-
cak halâtın olmakla tarafeyn takrirleri bililtimas paye-i serir-i âlâya arz
ve ilâm olundu.

25 cümaziyelevvel 1245 (23 ikinciteşrin 1829)

Ebubekir Paşazaade Abdullâh İzzet, kadi-i Kastamonu

**12) Kastamonu muhassılına, Küre-i nuhas madeni müdürüne,
Kastamonu kadısına, müftüsüne ve meclis azâsına**

Badelelkap.

Kastamonu kazası meclisi tarafından varit olan bir kıt'a mazbata mealinden Kastamonu sancağında vaki Küre-i nuhas-ı Kastamonu madeni hasılâtından Kastamonuda kâin bakırcı esnafına mukaddema beher mah bahasıyle biner vukıyye nuhas ita ile esnaf-ı merkume nuhas-ı mezburu i'mal ve fûruht ederek anıla taayüş etmekte iken madin-i mezburun muahharen emanete tahvilinde sabıkı vechile esnaf-ı merkume tarafına lüzumu olan nühas i'ta olunmak üzere liva-i mezbur mutasarrıf-ı esbak-ı müteveffa Hüseyin Paşaya hitaben Emr-i Şerif isdar ve tisyar olunmuş ise de ol evanda müşarünileyhin vefatına mebni Emr-i Şerif-i mezkûr müteveffa-yı müşarünileyh tarafında kalmış ve bu cihetle sicill-i mahkemeye dahi kaydolunmamış olduğundan esnaf-ı merkume nuhas-ı mezburun ahzine destrs olamadıklarını bilbeyan hallerine merhameten sabıkı vechile nühas-ı mezburun i'tası hususunu istid'a ve istirham eylemiş olduklarına ve filhakika Tanzimat-ı Hayriyye icrasından ve esnaf-ı merkumeye nühas verilmemiş olduğuna ve bunların külliyetli düyunları olup âhar vechile taayüşleri dahi olmadığına mebni nuhas-ı mezburun i'tası hem emval-i mîriyyenin tediyesini ve hem de taraf-i eşrefi mülukânem için daavat-ı hayriyyelerinin isticlâbını mücip olacağından şimdilik iki bin kıyye nuhas esnaf-ı merkume verilmek üzere meclis-i mezbur tarafından madin-i mezbur müdürüne bir kıt'a senet i'tasıyle esnaf-ı merkum iskât olunmuş olduğu beyaniyle istid'aları vechile nühas-ı mezburun i'tası hususuna müsaade-i aliyem erzan kılınması meclis-i mezkûr tarafından bamazbata inha olunmaktan naşi kuyuda ledelmüracaa madin-i mezbur senevî bilâ bedel on beş bin vukıyye aynı nühas ve malûmülmikdar bedel-i iltizam ile mukadema beher sene Kastamonu mutasarrıflarına maktuan ihale olunmakta iken madin-i mezburdan hasıl olan nühas maadin-i saireden husule gelen nühasa makis olmayup Darphane-i Âmireme şiddet-i lüzumu olduğundan iki yüz elli dört senesine[1] mahsuben ne mikdar nühas hâsıl olur ise bir kıyyesi harice fûruht olunmıyarak cümlesi Darphane-i Âmireme irsal olunmak üzere madin-i mezbur sene-i merkumeye mahsuben bervech-i emanet müteveffa-yı müşarünileyhe ihale olunmuş ve esnaf-ı merkumeye ne mikdar fiatle ne kadar vukıyye nühas verilmektedir, mukaddema mahallinden ledel'istilâm beher sene madin-i mezbur hasılâtından esnaf-ı merkumeye on birer kuruş otuz ikişer para fi' ile on bir bin beşyüz vukıyye mikdarı nühas fûruht olunduğu müteveffa-yı müşarünileyh tarafından inha olunmuş idüğünden kadimdenberu bilâ bedel olarak Darphanē-i Âmireme irsal olunagelen on beş bin kıyye nühas

[1] 1838

evvel beevvel canib-i Darphane-i Âmireme irsal ve teslim olunduktan sonra bâki kalan nühasın on bin kıyyesi fi'-i mezkûr üzere merhameten esnaf-ı merkumeye fûruhat olunmayup oldahi kâmilen Darphane-i Âmireme irsal kılınmak üzere ruhsatı havi iki yüz elli beş senesi şabanında[1] Emr-i Şerif verilmiş ve madin-i mezburun mârüzziqr iki yüz elli dört senesi hasılâtından olarak bermuceb-i Emr-i Şerif müteveffa-yı müşarünileyh marifetile beher kıyyesi on birer buçuk kuruş on ikişer para fi' ile dokuz bin yedi yüz kıyye nühas esnaf-ı merkumeye fûruht olunup icap eden bir yük on dört bin dörtüyük altmış kuruş bahası müteveffa-yı müşarünileyhin rü'yet olunan muhasebesine irat kaydolunmuş idüğü kuyuttan nümayan olmuş olduğuna binaen husus-ı mezbur madin-i humayunum meclisine teslim olunduktan madin-i mezburun iki yüz elli altı senesi [2] hasılâtından şimdiye değin yirmi bin vukıyyeden ziyadesi bilvurut teslim-i Darphane-i Âmirem kılınmış olduğuna ve filhakika esnaf-ı merkumenin emr-i taayyüşleri işbu nühasa munhasır bulunduğuna ve Tanzimat-ı Hayriyye münasebetiyle nühas-ı mezburun beher kıyyesi canib-i hazineye sabıkından ziyadeye mal olmuş idüğüne mebni beher kıyyesi on iki kuruştan icabeden bahası bervech-i pişin bittahsil canib-i hazine-i maliyeye irsal ve teslim kılınmak şartıyla iki yüz elli altı senesi [3] hasılâtından olarak bersabık on bin vukıyye nühasın esnaf-ı merkuma tarafına fûruhtu hususuna irade-i aliyyem müteallik olur ise madin-i humayunum defterlerine kayd ile ruhsatı havi sen ki madin-i mezbur müdürü mumaileyhsin sana ve sair iktıza edenlere hitaben Emr-i Şerifim tasdire meclis-i mezkûrda bittezekkür tensip kılınarak mazbâta takdim kılınmış olduğuna ve olbabda bilfiil Umur-ı Maliye Nazırı düstûr-ı mükerrrem, müşîr-i mufahham, nizâmülâlem müşîr-i sadakatsemirim Safvetî Paşa edamallahü taalâ iclâlehunun arzettiği takririne mebni olvechile tesviyesi hususuna irade-i seniyyem müteallik olarak mucebince madin-i mezburun salifüzzikr elli altı senesi hasılâtı kusurundan bersabık on bin vukıyye nühasın esnaf-ı merkumeye fûruhtla beher kıyyesi on ikişer kuruştan icabeden bahasının maliye hazine-i celilesine irsal ve teslimi hususuna mübaderet eylemek fermanım olmağın ruhsatı havi işbu Emr-i celil-ül-kadrim isdar ve irsal olunmuştur. İmdi vusulünde keyfiyet irade-i aliyyem mantuku, emr-i münifimden malûmun oldukta ana göre olmikdar nühasın merhameten esnaf-ı merkumeye fûruhtiyle fi'-i mezbur üzere hâsıl olan esmanın serian ve tamamen yerlü yerinden istihsal ve hazine-i merkumeye irsal ve teslimi emrine dikkat eyliyesin ve siz ki muhassıl ve kadı ve müfti ve aza-yı meclis-i mumaileyhimsiz, siz dahi muceb ü muktaza-yı Emr-i Şerifim üzere amel ve hareket eylemeniz bâbında ferman-ı âlişanım sâdir olmuştur; buyurdum ki...

10 ramazan 1257 (26 birinciteşrin 1841)

[1] Birinciteşrin 1839

[2,3] 1840